

Vaalburg Advocatuur | Amsterdam

Oostenburgervoorstraat 83A
1018 MP Amsterdam

Postbus 2285
1000 CG Amsterdam

T 020 – 215 73 62
E info@vaalburgadvocatuur.nl
W vaalburgadvocatuur.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directie Warmte en Ondergrond
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Vaalburg Advocatuur is gevestigd in Amsterdam en ingeschreven in het handelsregister onder nr. 73450995. Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht krachtens een overeenkomst van opdracht waarop Algemene Voorwaarden van toepassing zijn. In deze algemene voorwaarden is onder meer de aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag waarop de beroepsaansprakelijkheidsverzekering in het desbetreffende geval aanspraak op uitkering geeft.

Vaalburg Advocatuur heeft geen derdenrekening.

Amsterdam, 14 februari 2022

Betreft: Zienswijze tegen omgevingsvergunning
Uw kenmerk: DGKE-WO / V-10183
Ons kenmerk: [REDACTED] MinEZK - B - 2022-0002

Geachte heer / mevrouw,

Namens cliënten, [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED], dien ik zienswijzen in tegen de ontwerp omgevingsvergunning (veranderingsvergunning) met betrekking tot de locatie aardwarmte inrichting Vierpolder (**productie 1**). De verandering betreft het uitvoeren van twee sidetrack boringen om de productie te optimaliseren. De aanvraag omgevingsvergunning is geregistreerd onder kenmerk V-10183 en het OLO-kenmerk 6099019.

De zienswijze betreft de volgende onderwerpen van de omgevingsvergunning:

1. Beoogd doel omgevingsvergunning: vergroting productiecapaciteit
2. Risico's voor de omgeving
3. Toetsing Mijnbouwwet
4. Geen advies TNO
5. Geluid

Ad 1. Beoogd doel omgevingsvergunning: vergroting productiecapaciteit

Geomec-4P Realisatie & Exploitatie B.V. (hierna: GeoMec) is voornemens twee 'side track' boringen uit te voeren. Naar eigen zeggen is het doel van deze boringen het verhogen van de waterproductie naar 350 m3/uur, zoals toegestaan in de instemmingsvergunning winningsplan. Cliënten merken hierbij op dat GeoMec in het winningsplan een gemiddeld

debiet van 250 m³/uur, met een spreiding van 150 tot 350 m³/uur, aan voor een periode tot eind 2051. Onduidelijk is welk maximaal debiet GeoMec momenteel kan halen en of het proportioneel is dat er wederom ingrijpende boringen plaatsvinden om een maximaal debiet te halen dat in het winningsplan als maximaal wordt gezien, terwijl een gemiddeld debiet van 250 m³/uur beoogd is.

De eerste boring vindt plaats in de productieput en de tweede in de injectieput. Bij deze 'side track' boringen wordt in de genoemde bestaande putten geboord en wordt vanaf een bepaalde diepte schuin weg geboord vanuit het bestaande boorgat en wordt een nieuw boortraject gekozen. Ook deze boringen zullen uiteindelijk aankomen in hetzelfde aquifer op een diepte van ruim 3 km, waar heet water zal worden gewonnen met de productieput en teruggevoerd met de injectieput.

Volgens de ontwerp omgevingsvergunning zijn deze boringen noodzakelijk, omdat er sinds 2020 sprake zou zijn van een langzaam afnemende productie van aardwarmte en verminderde injectie capaciteit van het terug te voeren water. Deze verminderde productiecapaciteit is volgens GeoMec ontstaan ten gevolge van verstopping door verzanding van de instroomfilters van de productieput en afzetting op de filters van de injectieput.

Bij deze 'side track' boringen wordt in de genoemde bestaande putten geboord en wordt vanaf een bepaalde diepte schuin weg geboord vanuit het bestaande boorgat en wordt een nieuw boortraject gekozen. Ook deze boringen zullen uiteindelijk aankomen in hetzelfde aquifer op een diepte van ruim 3 km, waar heet water zal worden gewonnen met de productieput en teruggevoerd met de injectieput.

GeoMec wil de sidetrack boringen uitvoeren met als doel om de aardwarmteproductie en injectie weer terug te brengen op de maximale vergunde niveau. Het gaat hier om een ingrijpende operatie, hetgeen valt op te maken uit de grote hoeveelheid onderzoeken die de aanvraag voor de omgevingsvergunning begeleiden en de (veiligheids)maatregelen omtrent de geplande activiteit, mede gezien het feit dat het zeer wel mogelijk is dat bij de boringen aardgas onder hoge druk kan worden aangetroffen.

Nergens in de ontwerp omgevingsvergunning is echter terug te vinden op welke wijze de oorzaak van deze verstopping is vastgesteld en hoe deze in de toekomst wordt voorkomen.

Bij verstoppingen wordt een side-track vooraf vaak als het meest kansrijk beoordeeld om de verstopping te verhelpen. Zeker is dit echter allerm minst als de oorzaak van de blokkade onvoldoende is vastgesteld. Ook erosie of corrosie kan een oorzaak zijn en als dit het geval is, moeten er andere maatregelen worden genomen om toekomstige blokkades te voorkomen. Hierover valt niets te lezen in de aanvraag of de bij de aanvraag aangeleverde studies.

In het advies voor de aanvraag instemmingsvergunning winningsplan heeft TNO AGE het volgende opgemerkt over het te behalen debiet¹:

“Op basis van de modelmatige analyse van TNO-AGE blijkt dat het beoogde gemiddelde debiet van 253 m³/uur niet haalbaar is omdat de daarvoor benodigde injectiedruk op reservoirdiepte van ca. 68 bar hoger is dan de maximale injectiedruk op reservoirdiepte (66 bar) volgens het huidige injectieprotocol van SodM. Het maximale debiet van 350 m³/uur is daarmee ook niet haalbaar, daarvoor is een verschildruk op reservoirdiepte van 95 bar nodig is.

[...]

De reden dat het beoogde gemiddelde debiet niet haalbaar is volgens de modelresultaten van TNO-AGE is omdat uit de historische productiedata blijkt dat in de loop van het productielevens van het Vierpolders systeem de injectiedruk die nodig is om een bepaald debiet te kunnen behalen steeds hoger wordt. Dit vertaalt zich in een toenemende skin in de injectieput; in mei 2019 is deze vastgesteld op 6,7. Deze skinwaarde is door TNO-AGE gebruikt voor de modelberekeningen, het is echter mogelijk dat deze nog verder toeneemt in de toekomst, waardoor het te realiseren debiet lager wordt. Het is ook mogelijk dat de vergunninghouder de skin van de put verlaagt door bijvoorbeeld een schoonmaakactie uit te voeren. In dat geval is het zeer waarschijnlijk dat het beoogde debiet wel haalbaar is”.

Door TNO wordt – naast het zorgvuldig vaststellen van de oorzaak – doorgaans ook aanbevolen om een stroomsnelheid aan te houden die aansluit bij het ontwerp van het doublet. Hierbij kan een vervolgonderzoek, uitgevoerd door TNO, als hulpmiddel dienen.

Cliënten vragen zich om die reden af of de side track boringen noodzakelijk zijn om het beoogde doel te bereiken, of het beoogde doel past binnen het winningsplan, of de side-track doelmatig is en welke maatregelen er worden genomen om herhaling van deze ingrijpende activiteit – met alle gevolgen voor mens en milieu – worden voorkomen.

Ad 2. Risico's voor de omgeving

Volgens de publiceerbare aanvraag ontwerp omgevingsvergunning is de maximale aardwarmteproductie voor deze geothermie-locatie 350 m³/uur, met bijvangst van 300 m³/uur formatiegas.

In bijlage 14 bij de ontwerp omgevingsvergunning (‘QRA geothermische boringen’ uitgevoerd door Anteagroup) valt over het aanboren van dit aardgas het volgende te lezen over de ingeschatte risico's die dat met zich meebrengt²:

“Bij ontsteking van deze hoeveelheid aardgas ontstaat een fakkel die de directe omgeving blootstelt aan een hoge warmtestralingsintensiteit. Het is deze warmtestraling die de letale effecten veroorzaakt. De kans is aanwezig dat de vrijkomende hoeveelheid aardgas niet ontsteekt: er ontstaat dan een drijvende gaswolk op aanzienlijke hoogte, die of op een later tijdstip ontsteekt (wolkbrand) of in het geheel niet ontsteekt wanneer door dispersie

¹ Pagina 2, advies TNO, d.d. 20 januari 2020, bij de aanvraag instemmingsvergunning winningsplan.

² Pagina 11.

(verdunding) de concentratie gas uiteindelijk onder de grens komt waarbij een gas-/luchtmengsel nog kan worden ontstoken.

De effecten (warmtestraling, wolkbrand, explosie overdruk) en de daarmee verbonden risico's voor de omgeving (plaatsgebonden risicocontouren en groepsrisico) als gevolg van het vrijkomen van gas (dat wel of niet ontsteekt), worden door de rekenprogrammatuur bepaald."

In 2017 is er sprake geweest van een langdurige gasontsnapping. Dit incident duurde in bijna 3 uur, waarbij ook de brandweer aanwezig is geweest. Doordat er geen bewaking is op het terrein, geen medewerkers, en er ook geen sleutel aanwezig is, kon de brandweer niet het terrein op. Dit incident heeft grote angst veroorzaakt bij cliënten, die op minder dan 100 meter afstand wonen van het complex.

Dit blijkt helaas geen geïsoleerd incident en in de afgelopen jaren, tot en met de dag van vandaag zijn er met enige regelmaat incidenten. Wat daarbij opvalt is dat er geen mogelijkheid is voor bewoners om een eventuele calamiteit te melden. Cliënten zijn al jaren bezig om hiervoor aandacht te vragen. Zeer onlangs hebben zij een mobiel nummer van de SodM ontvangen, dat zij mogen gebruiken in geval van calamiteiten.

In de nacht van 23 op 24 augustus 2021 sloeg de noodfakkel aan, maar er vond geen affakkeling plaats, waardoor het omhoog gepompte gas vrij kon ontsnappen. Het heeft daarna ruim 3 uur geduurd voordat een medewerker (monteur) van de GeoMec poolhoogte kwam nemen. GeoMec heeft uiteindelijk verklaard dat het hier om een ontsnapping van stikstof ging, niet om aardgas. Gezien het feit dat stikstof waarschijnlijk continue gebruikt wordt om oxidatie van de bronbuizen e.d. tegen te gaan, is er echter geen enkele reden waarom de noodfakkel zou aanslaan bij het ontsnappen van stikstof.

Cliënten hebben de afgelopen zes jaar geprobeerd over al deze problemen te spreken met de ondernemers (tuinders), maar zij moeten helaas concluderen dat er in deze zes jaar niets geregeld is om de geluidsbelasting aan de kant van de Rijksstraatweg te reduceren, of om de veiligheid te verbeteren. De directeur van de geothermische installatie geeft desgevraagd aan niet ingericht te zijn op het soort klachten die bij cliënten spelen en dat ze (nog) meer tijd moeten krijgen om 'dit soort dingen' te organiseren.

Cliënten geven aan dat zij deze reactie ook regelmatig terugkrijgen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Ook zij geven aan particulieren niet te kunnen helpen bij problemen met mijnbouwprojecten als aardwarmte. Het Hoofd onderhoudsteam van GeoMec geeft aan niet op direct contact met omwonenden te reageren bij calamiteiten, maar alleen via de SodM/DCMR (Omgevingsdienst). Voornoemde directeur heeft aan cliënten toegegeven dat de noodfakkel niet goed is ingesteld op het op afstand staande besturingssysteem en dat de werking van de fakkel moet verbeterd worden.

Tenslotte is er nog steeds geen calamiteitenplan bekend. Volgens vertegenwoordigers van GeoMec zou dit bestaan uit de volgende stappen: indien mogelijk de installatie uitschakelen en de brandweer bellen.

En sinds kort is GeoMec in het bezit van een lijst met telefoonnummers van omwonenden die gebeld kunnen worden ingeval van calamiteiten..

Gezien de ervaringen uit het verleden, de vele – ook door cliënten vastgelegde – incidenten en de bevestiging van GeoMec zelf dat de noodfakkel niet goed is ingesteld, hebben cliënten ernstige zorgen over de veiligheid van hunzelf en hun naaste omgeving. De QRA-analyse ten spijt, die uitgaat van goed werkende systemen en hypothesen, doet hier niets aan af en toont onvoldoende aan dat de risico's aanvaardbaar zijn en/of dat deze risico's afgedekt zijn.

Ad 3. Toetsing Mijnbouwwet

In de ontwerp omgevingsvergunning staat dat de aanvraag is getoetst aan de Mijnbouwwet (Mbw). Deze toetsing is – in tegenstelling tot de toetsing aan overige wet- en regelgeving – in de ontwerpvergunning verder niet uitgewerkt. Onduidelijk is dan ook aan welke bepalingen getoetst is (toetsingskader) en hoe deze toetsing heeft uitgepakt. Cliënten missen met name de uitwerking van de toetsing aan de bepalingen in artikel 9 Mbw, zoals lid 1 onder c, of onder f.

Cliënten brengen de minister in herinnering dat alleen al de belasting van de leefomgeving van cliënten ernstig verstoord wordt door het beoogde verkeer ten behoeve van deze boringen:

- 140 bewegingen van zwaar vrachtverkeer voor de aan- en afvoer van de boorinstallatie;
- 222 bewegingen van zwaar vrachtverkeer voor de aan- en afvoer van de geluidschermen en het heen- en terugrijden van de telekraan;
- 560 bewegingen van zwaar vrachtverkeer tijdens de boringen;
- 200 bewegingen van licht verkeer tijdens de op- en afbouw;
- 1.120 bewegingen van licht verkeer tijdens de boringen;
- de inzet van een telekraan (368 kW, STAGE IIIA) gedurende 80 uur;
- het stationair draaien van de motor van vrachtwagens gedurende 77 uur.

Efficiency en (maatschappelijke) verantwoordelijkheidszin, nadelige gevolgen voor het milieu? Cliënten hadden het graag uitgewerkt gezien en alleen om die reden is het ontwerp besluit onvoldoende gemotiveerd en onzorgvuldig voorbereid.

Ad 4. Geen advies van TNO

TNO AGE adviseert de lokale en regionale overheden en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat bij het verstrekken van vergunningen. TNO heeft de minister ook geadviseerd bij de aanvraag van het winningsplan en heeft inmiddels zeer veel expertise ontwikkeld op het gebied van geothermie, getuige ook de TNO Adviesgroep Economische Zaken die lokale, regionale en de landelijke overheid adviseert bij het inzetten van geothermie.

Het mag dan ook opvallend heten dat de minister de aanvraag wel heeft doorgezet naar de bij wet verplichte adviespartijen (het college van burgemeester en wethouders van de

gemeente Brielle, de provincie Zuid-Holland, het Staatstoezicht op de Mijnen en het Waterschap Hollandse Delta), maar niet een op het gebied van geothermie deskundig adviseur.

Het ligt dan ook voor de hand om TNO-AGE om advies te vragen voorafgaand aan de verlening van de gevraagde omgevingsvergunning, mede gezien de aanbevelingen van TNO-AGE zoals beschreven onder ad 1.

Nu dit niet is gebeurd stellen cliënten dat het besluit onvoldoende zorgvuldig is voorbereid.

Ad 5. Geluid

Ten aanzien van de geluidsoverlast geeft GeoMec in het geluidsonderzoek met projectnummer 0469996.100 d.d. 18 mei 2021 (bijlage 10 bij de ontwerp omgevingsvergunning) aan, dat er voldaan kan worden aan de geluidsnormen uit het Barmm, mits er diverse geluidswerende maatregelen worden getroffen.

Verder geeft GeoMec aan dat tijdens de uitvoering van de boorwerkzaamheden continu zal worden gemeten en gecontroleerd dat aan de geluidsnormen wordt voldaan. Mocht uit deze geluidsmetingen blijken dat er niet kan worden voldaan, dan zullen er extra geluidswerende maatregelen (nog betere isolatie en/of minder draaiuren van de Hydraulic Workover Unit- HWU) getroffen moeten worden.

Dat klinkt allemaal heel erg geruststellend en het verbaast cliënten dan ook niet dat de minister zich door deze woorden wederom in slaap laat sussen.

Feit is echter dat cliënten al sinds de oprichting van de aardwarmte installaties in de Vierpolders geluidsoverlast ervaren. De installatie ligt in een zeer landelijk gebied en de WKK-installatie, de ventilatoren en alle overige geluid producerende elementen van de installaties zijn dan zeer goed hoorbaar en houden cliënten al jaren wakker.

De opgenomen geluidsvoorschriften in de oorspronkelijke omgevingsvergunning van 6 maart 2015 (kenmerk DGETM-EM / 13035715) gelden alleen ten aanzien van de zogeheten 'dichtstbijzijnde woning' (voorschrift E. Geluid, onder 1). Gezien de locatie van de geluid producerende elementen op de geothermische installatie, is de dichtstbijzijnde woning de woning van cliënten. Tot op heden bestrijdt de minister echter met hand en tand dat de woning van cliënten onder de bescherming van deze voorschriften valt. Cliënten zijn ondertussen al jarenlang, tegen hoge kosten, aan het procederen om gehoord, gezien en serieus genomen te worden. Zonder enig resultaat. Inmiddels liggen er twee procedures bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

In de ontwerp omgevingsvergunning valt op pagina 8 te lezen dat er een aparte procedure is gestart om het huidige voorschrift E. Geluid, onder 1, van de oprichtingsvergunning ten aanzien van de etmaal waarde aan te passen. De minister geeft hiervoor de volgende verklaring: "In de vigerende omgevingsvergunning wordt alleen de dichtbij de inrichting

gesitueerde woning vermeld. In de praktijk blijkt echter dat ook andere woningen meer belast kunnen worden dan de woning die het dichtst bij de grens van de inrichting ligt. Hiertoe zal het voorschrift worden gewijzigd in het belang van zowel de omwonenden als de operator.”

Cliënten gaan er van uit dat hun jarenlange juridische strijd, zoals hierboven genoemd, ten grondslag ligt aan deze gestelde wijziging van de voorschriften. Helaas – maar ook wederom niet verrassend – worden cliënten niet gekend in deze wijziging en is er geen enkele vorm van participatie gezocht door de minister. Het is dus maar weer afwachten welke vorm deze wijziging krijgt en of hiermee een oplossing wordt geboden voor de jarenlange geluidsoverlast.

Ondanks deze gestelde wijzigingen gelden echter bij de afgifte van deze ontwerp omgevingsvergunning nog steeds de vigerende geluidsvoorschriften ten aanzien van de installatie. En dat de in bijlage 10 bij de ontwerp omgevingsvergunning aangekondigde metingen en controles aan de geluidsnormen, gebaseerd zijn op deze voorschriften. Gezien de ervaring van cliënten van de afgelopen jaren en de weerstand die zij hebben ervaren als zij een beroep doen op deze geluidsvoorschriften, lijkt hun dat dan ook niet voldoende om hen vrij te waren van (aanzienlijke) geluidsoverlast.

Verder is opvallend dat er in het akoestisch onderzoek – opgesteld in opdracht van GeoMec, en derhalve niet onafhankelijk – wordt aangegeven dat er de geluidsbelasting op 300 meter afstand 48 dB(A) bedraagt en op 140 meter 46 dB(A). Daarbij wordt er in de nacht een reductie van 5 dB(A) toegepast, is het op 140 meter 43 dB(A) en op 300 meter blijft het 48 dB(A). Cliënten begrijpen dat dit geen daadwerkelijke metingen zijn, maar berekeningen op basis van ervaringsgegevens, maar toch blijft het rekenkundig een raadsel. Ook de omgevingsdienst DCMR, die in opdracht van de gemeente Brielle advies heeft gegeven ten aanzien van de aanvraag, zet vraagtekens bij de gehanteerde maximale geluidsniveaus en geeft aan dat deze nader moeten worden beschouwd.

Op pagina 6 van het akoestisch onderzoek staan vervolgens nog een aantal aannames: “Het geluidsniveau in de woningen die binnen een straal van 300 meter vanaf de installatie zijn gelegen, mag vanwege de booractiviteiten niet meer bedragen dan 40 dB(A) etmaalwaarde. Gelet op de bij een matig tot gemiddeld geïsoleerde woning minimaal optredende geluidswering van 20 dB, zal hieraan zeker voldaan worden indien buiten voor de gevel de etmaalwaarde niet meer bedraagt dan 60 dB(A).” Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat het huis van cliënten gebouwd is in 1910 en qua isolatiewaarden dus onvergelijkbaar met de waardes die GeoMec hanteert. Wederom stelt ook de omgevingsdienst DCMR vraagtekens bij deze veronderstelling en geeft aan dat niet de isolatiewaarde van de woningen niet onderbouwd zijn aan de hand van inspecties bij de woningen. Ook niet onbelangrijk: de boringen vinden plaats in de zomer, zodat er van uit mag gegaan dat deuren en ramen regelmatig openstaan en de isolatie van de woning op dat moment geen enkel effect meer heeft de demping van het geluid afkomstig van de boringen.

Het geluidsrapport geeft als mitigerende geluidsmaatregelen voor de nacht dat de “bron ’s nachts is gesitueerd binnen de omkasting en dat er derhalve aan de binnenkant van de omkasting dusdanige voorzieningen zullen worden getroffen dat de benodigde reductie van 5 dB wordt gerealiseerd. Tijdens uitvoering van de boorwerkzaamheden zal er continu worden gemeten en gecontroleerd dat hieraan wordt voldaan”³. Cliënten vragen zich af of deze ‘voorzieningen’ niet te allen tijde ingezet kunnen worden, zodat de geluidshinder ook overdag wordt beperkt. Daarnaast vragen zij zich – terecht – af wie er gaat controleren en handhaven? Er is alleen aangegeven geluid te monitoren; ervaringen uit het verleden wijzen uit dat dit niet doeltreffend werkt en cliënten vrezen dat zij daardoor zelf weer regelmatig aan de bel moeten trekken.

Cliënten maken dan ook ernstig bezwaar tegen deze voorgenomen sidetrack-boringen, op basis van het feit dat onduidelijk welke geluidsvoorschriften en normen er gelden voor hun woning en er onvoldoende mitigerende maatregelen worden voorgesteld om deze overlast ten aanzien van hun woning te beperken.

Afsluiting

Cliënten maken ernstig bezwaar tegen de beoogde side-track boringen, mede gezien hun ervaringen van de afgelopen jaren. Daarnaast mag uit bovenstaande geconcludeerd worden dat zij menen dat het ontwerp besluit onvoldoende gemotiveerd en onvoldoende zorgvuldig is voorbereid.

Met vriendelijke groet,

advocaat

³ Pagina 10 geluidsrapport.